

Rola Biblioteki Sejmowej we wspieraniu prac Sejmu

1. Charakterystyka Biblioteki Sejmowej

Biblioteka Sejmowa jest parlamentarną biblioteką naukową. Jej celem (misją) jest dokumentowanie oraz wspieranie procesu legislacyjnego poprzez zaspokajanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych związanych z działalnością Sejmu i Senatu, to jest potrzeb posłów i senatorów, organów Sejmu i Senatu, klubów i kół parlamentarnych, pracowników Kancelarii Sejmu i Kancelarii Senatu, w szczególności zaplecza badawczego, doradczego i informacyjnego parlamentu, pracowników biur poselskich, klubów i kół parlamentarnych, a także pracowników nauki oraz innych osób i instytucji, zainteresowanych problematyką parlamentarną.

Celom tym podporządkowane są wszystkie szczegółowe zadania Biblioteki, które - najogólniej ujmując – sprowadzają się do trzech obszarów działalności:

- odpowiedniego kształtowania zasobów Biblioteki,
- tworzenia własnych źródeł informacyjnych i dokumentacyjnych,
- świadczenia usług dla użytkowników.

2. Zasoby Biblioteki Sejmowej

Zbiory materiałów bibliotecznych (w dniu 30 czerwca 2001 r. - ponad 456 000 jednostek) składają się z dwóch odrębnych fizycznie kolekcji, różniących się pochodzeniem, charakterem i lokalizacją.

Pierwsza z nich - tzw. zbiory główne - zawiera materiały związane z podstawową funkcją Biblioteki Sejmowej jako biblioteki parlamentarnej, udostępniane w bezpośrednim sąsiedztwie sali posiedzeń Sejmu. Zbiory te były gromadzone od początku istnienia Biblioteki, to jest od 1919 r., a na skutek zniszczeń i znacznych strat wojennych - niemal od nowa po 1945 r.

Trzon drugiej kolekcji stanowi księgozbiór Archiwum Lewicy Polskiej (poprzednio: Centralne Archiwum KC PZPR), włączony do Biblioteki Sejmowej w 1991 r., który jest obecnie przechowywany i udostępniany w ulokowanym poza gmachami Sejmu Wydziale Zbiorów Historii Społecznej (ZHS). Odrębnym fragmentem kolekcji Wydziału ZHS jest zbiór dokumentów obrazujących życie polityczne w Polsce po 1989 r., zwłaszcza działalność partii politycznych, w którym obok publikacji (programów, statutów, biuletynów) znajdują się także druki ulotne, plakaty, afisze itp.

W zasobach Biblioteki znajdują się też **materiały archiwalne i eksponaty muzealne** związane z historią parlamentaryzmu polskiego, stanowiące wydzielone zbiory odpowiednio Archiwum Sejmu i Wydziału Muzealiów, znajdujących się w strukturze Biblioteki. Wśród materiałów archiwalnych szczególną grupę stanowią sporządzane przez Mediatekę Biblioteki nagrania wideo z posiedzeń Sejmu, które - przed zarchiwizowaniem po upływie danej kadencji Sejmu - są na bieżąco dostępne w Mediatece. Obecność wymienionych zbiorów, będących merytorycznym uzupełnieniem materiałów bibliotecznych obrazujących działalność Sejmu, przyczynia się do poszerzania zakresu i wzbogacania form realizacji dokumentacyjnych zadań Biblioteki.

Zawartość zbiorów głównych Biblioteki jest ściśle podporządkowana zadaniu tworzenia warsztatu informacyjnego i badawczego, służącego dokumentowaniu oraz wspieraniu procesu legislacyjnego. Biblioteka gromadzi więc z jednej strony wydawnictwa parlamentarne i urzędowe, z drugiej - piśmiennictwo stanowiące przede wszystkim teoretyczną i metodyczną podstawę prac legislacyjnych.

W grupie wydawnictw parlamentarnych i urzędowych znajdują się m.in.:

- publikacje Sejmu i Senatu aktualnej i poprzednich kadencji (druki, sprawozdania stenograficzne, biuletyny z posiedzeń komisji itp.), w tym unikatowy komplet tych wydawnictw od 1919 r.
- wydawnictwa parlamentów zagranicznych z ok. 30 państw, głównie europejskich,
- polskie i zagraniczne dzienniki urzędowe, takie jak *Dziennik Ustaw* i *Monitor Polski* i ich zagraniczne odpowiedniki, a także polskie dzienniki urzędowe ministrów i urzędów centralnych oraz wojewódzkie dzienniki urzędowe,
- wydawnictwa urzędowe organizacji międzynarodowych, takich jak ONZ i jej wyspecjalizowane organizacje, Rada Europy, Unia Europejska, Unia Zachodnioeuropejska i NATO, a wśród nich zwłaszcza teksty konwencji, traktatów i innych umów międzynarodowych, wypracowanych przez te organizacje.

Oprócz publikacji drukowanych, Biblioteka gromadzi zbiory ustawodawstwa polskiego i obcego także w postaci pełnotekstowych baz danych na płytach CD; obecnie dysponuje m.in. bazami ustawodawstwa Francji, Hiszpanii, Niemiec, USA i Włoch, a także Wspólnot Europejskich i Unii Europejskiej.

Jeśli chodzi o literaturę naukową i fachową, Biblioteka Sejmowa specjalizuje się w gromadzeniu książek i czasopism z zakresu prawa i dziedzin pokrewnych, przy czym ok. 40% nowo nabywanych tytułów stanowią pozycje obcojęzyczne. Szczególnie bogato reprezentowane jest piśmiennictwo polskie i zagraniczne z następujących dziedzin i zagadnień:

- prawo, zwłaszcza prawo konstytucyjne (państwowe), parlamentarne, administracyjne, samorządowe, międzynarodowe, a także filozofia i socjologia prawa oraz zasady tworzenia i interpretacji prawa,
- ustrój państwowy i polityczny,
- stosunki i organizacje międzynarodowe,
- nauki polityczne,
- ekonomia
- historia najnowsza.

Biblioteka gromadzi także publicystykę polityczną oraz pamiętniki i biografie wybitnych działaczy politycznych i społecznych, szczególnie posłów i senatorów. Dysponuje też bogatym zbiorem wydawnictw informacyjnych (encyklopedii, informatorów, bibliografii, itp.), zarówno o charakterze ogólnym, jak i ze wskazanych wyżej dziedzin, gromadzonych nie tylko w postaci tradycyjnej, ale również elektronicznej.

W połowie 2001 r. w zbiorach głównych Biblioteki Sejmowej znajdowało się ogółem ok. 307 500 jednostek materiałów bibliotecznych, w tym:

- wydawnictwa parlamentarne i urzędowe - ok. 63 500 woluminów; ponad 160 polskich i 220 zagranicznych tytułów otrzymywanych na bieżąco,
- wydawnictwa organizacji międzynarodowych - ok. 17 000 woluminów; ok. 220 tytułów bieżących,
- książki - ok. 152 000 woluminów.; przyrost roczny ok. 4000 woluminów,
- czasopisma - ok. 72 200 woluminów; 789 tytułów wpływających na bieżąco, w tym 303 zagraniczne,

- pliki komputerowe – 140 jednostek; 84 tytuły, w tym 76 na płytach CD, w większości stale aktualizowane.

3. Źródła informacyjne i dokumentacyjne

3.1. Bazy danych Biblioteki Sejmowej mają zróżnicowany charakter: informują o zawartości jej zasobów, zawierają pełne teksty wybranych dokumentów, a także pełnią rolę przewodnika po treści wystąpień sejmowych oraz wybranych procesach legislacyjnych. Można z nich korzystać zarówno w Informatorium BS (samodzielnie lub z pomocą dyżurnego bibliotecarza), jak i bez ograniczeń czasowych z każdego innego komputera mającego dostęp do sieci Internet (pod adresem: <http://bs.sejm.gov.pl:4001/ALEPH/> lub poprzez strony internetowe Sejmu). Obecnie BS udostępnia m.in. następujące własne bazy danych:

- **BIS - katalog zbiorów Biblioteki Sejmowej**, obejmujący informacje o dostępnych książkach opublikowanych po 1979 r. oraz o zasobie czasopism od 1994 r., w tym także o polskich i zagranicznych wydawnictwach parlamentarnych i urzędowych oraz wydawnictwach organizacji międzynarodowych.

- **ART - baza danych o artykułach treści społeczno-politycznej i prawnoustrojowej**, wybieranych systematycznie z ok. 30 czasopism polskich, w tym dzienników i tygodników o zasięgu ogólnokrajowym, prowadzona od 1995 r.

- **UST - baza obrazująca stan dostosowania prawa polskiego do ustawodawstwa Unii Europejskiej**, począwszy od III kadencji Sejmu; zawiera opisy ustaw i projektów ustaw oraz powiązanych z nimi aktów prawa wspólnotowego, wraz z charakterystyką treści poszczególnych dokumentów; umożliwia też bezpośredni dostęp zarówno do opisów procesu legislacyjnego, jak i pełnych tekstów dokumentów polskich, znajdujących się w bazach danych Kancelarii Sejmu.

- **TEK - baza zawierająca teksty**, m.in. wszystkich **polskich konstytucji** (wraz z tłumaczeniami na języki obce), konstytucji **innych państw** dostępne w języku polskim, a także tłumaczenia wybranych **aktów międzynarodowych**, takich jak traktaty, konwencje itp.

- **POS - baza informująca o zawartości sporządzonych przez Mediatekę nagrań wideo z posiedzeń Sejmu**, począwszy od III kadencji; umożliwia szybkie odszukanie wg różnych kryteriów nagrań dowolnych posiedzeń lub ich fragmentów, np. wystąpień poszczególnych mówców, obrad na określone tematy itp.

- **ATV - baza informująca o zawartości sporządzonych przez Mediatekę nagrań programów telewizyjnych o tematyce politycznej, społecznej i ekonomicznej z ostatnich trzech miesięcy**, a także **wywiadów z posłami**, nadawanych w trakcie transmisji telewizyjnych z obrad Sejmu.

- **MUZ - wirtualna wystawa zidentyfikowanych podobizn Marszałków Sejmu od XV w. po czasy współczesne**, wraz z ich biogramami w języku polskim i angielskim.

- **CLA – słownik własnego sformalizowanego języka Biblioteki Sejmowej o nazwie STEBIS (System Tezaurusów Biblioteki Sejmowej)**, służącego do indeksowania i wyszukiwania dokumentów w pozostałych bazach Biblioteki, który został opracowany na podstawie tezaurysego Parlamentu Europejskiego znanego jako Eurovoc i uzupełniony o słownictwo niezbędne do charakterystyki treści wszystkich rodzajów dokumentów znajdujących się w zasobach i bazach Biblioteki.

3.2. Publikacje Biblioteki Sejmowej

Podobnie jak w przypadku baz danych, w programie wydawniczym Biblioteki Sejmowej splatają się wszystkie nurty jej działalności. W Bibliotece przygotowywane są publikacje zarówno związane bezpośrednio ze wspieraniem i dokumentowaniem procesu legislacyjnego, jak i dotyczące recepcji prac Sejmu i jego organów w prasie polskiej, a także historii parlamentaryzmu polskiego oraz zawartości zasobów Biblioteki.

Dokumentacyjne i informacyjne zadania Biblioteki są realizowane w sposób ciągły w postaci następujących publikacji periodycznych:

- **Tygodniowy Przegląd Prasy** - publikacja zawierająca odbitki materiałów dotyczących Sejmu i jego organów oraz posłów aktualnej kadencji, które są wybierane z ok. 30 czasopism polskich, przede wszystkim prasy centralnej i dzienników terenowych; otrzymują ją kluby i koła parlamentarne, natomiast odbitki kserograficzne wybranych materiałów można zamówić w Czytelni Głównej;

- **Bibliografia Publikacji Sejmu, Senatu, Zgromadzenia Narodowego, Rzecznika Praw Obywatelskich, Trybunału Konstytucyjnego i Najwyższej Izby Kontroli** - wykaz dokumentujący dorobek wydawniczy wymienionych instytucji, opracowywany na podstawie publikacji otrzymywanych przez Bibliotekę, zamieszczany dwa razy w roku na łamach *Przeglądu Sejmowego*;

- **Wykaz Ważniejszych Nabytków** - kwartalnik informujący o wybranych polskich i zagranicznych nowościach, włączonych do księgozbioru Biblioteki, a raz w roku także o bieżących czasopismach zagranicznych, znajdujących się w jej zasobach.

Spśród wydawnictw książkowych Biblioteki wymienić należy:

- serię tłumaczeń konstytucji zagranicznych, w ramach której opublikowano dotąd teksty konstytucji 22 państw, głównie europejskich (tłumaczenia te są dostępne w większości także w bazie TEK);

- słownik biograficzny *Posłowie i senatorowie Rzeczypospolitej Polskiej 1919-1939*, którego dwa pierwsze tomy, obejmujące nazwiska parlamentarzystów na litery A-J, zostały opublikowane, a pozostałe są przygotowywane do druku na podstawie specjalnie gromadzonej w Archiwum Sejmu kolekcji materiałów archiwalnych oraz lokalnej bazy komputerowej;

- informatory o wybranych rodzajach publikacji, dostępnych w Bibliotece, np. o zagranicznych wydawnictwach parlamentarnych i urzędowych, zagranicznych wydawnictwach z zakresu prawa, starych drukach dotyczących Sejmu i prawa;

- cykl mikrotezaurusów, to jest wyodrębnionych tematycznie fragmentów słownika języka STEBIS (zob. też baza CLA); wśród 12 opublikowanych dotąd mikrotezaurusów znajdują się m.in.: *Parlament, Prawo konstytucyjne, Prawo cywilne, Prawa człowieka, Polityka, Wymiar sprawiedliwości*.

4. Usługi dla użytkowników

Zakres usług Biblioteki określa szczegółowo *Regulamin obsługi użytkowników w Bibliotece Sejmowej*. Bezpośrednią obsługą użytkowników na terenie gmachów Sejmu (budynek K) zajmują się trzy agendy Wydziału Udostępniania i Informacji: Czytelnia Główna, Informatorium i Mediateka. **Z ich usług można korzystać od poniedziałku do piątku w godz. 8.30-20.00, a w dni posiedzeń Sejmu od godz. 8.30 do zakończenia obrad (jeśli obrady kończą się po godz. 20.00).**

4.1 Czytelnia Główna – pok. 5, wysoki parter

♦ udostępnia wyłącznie na miejscu:

- **księgozbiór podręczny**, składający się z polskich i zagranicznych wydawnictw encyklopedycznych, słowników i informatorów, a także tekstów konstytucji, regulaminów parlamentarnych, ordynacji wyborczych, kodeksów i zbiorów praw,
- **publikacje Sejmu i Senatu** aktualnej i poprzednich kadencji, (druki, sprawozdania stenograficzne, biuletyny z posiedzeń komisji itp.),
- polskie i zagraniczne **dzienniki urzędowe**,

- publikacje **parlamentów zagranicznych**,
- wydawnictwa **organizacji międzynarodowych**,
- polskie i zagraniczne **czasopisma naukowe** z zakresu specjalizacji Biblioteki, a także czasopisma **społeczno-polityczne** (np. tygodniki) oraz **prasę codzienną**;
- ◆ udostępnia na miejscu oraz **wypożycza uprawnionym użytkownikom** (w tym posłom i senatorom) polskie i zagraniczne **książki** z zakresu specjalizacji Biblioteki;
- ◆ **sprowadza** na zamówienie niezbędne **materiały biblioteczne** z Wydziału Zbiorów Historii Społecznej, a także z **innych bibliotek** polskich i zagranicznych;
- ◆ **przyjmuje zamówienia na wykonanie odbitek kserograficznych** z materiałów pochodzących ze zbiorów Biblioteki;
- ◆ **wydaje** uprawnionym użytkownikom **karty biblioteczne**, niezbędne do składania zamówień na materiały przechowywane w magazynach Biblioteki oraz do rejestracji wypożyczeń.

Uwaga: zamówienia na materiały przechowywane w magazynach Biblioteki składa się bezpośrednio z bazy BIS, po wyszukaniu w niej opisów katalogowych potrzebnych pozycji. Nowości można zamówić także z listy nowych książek w zbiorach BS, aktualizowanej w cyklu dwutygodniowym, po wybraniu hasła "Nowości" na głównej stronie internetowej Biblioteki; ta sama lista nowości jest również prezentowana systematycznie w telegazecie sejmowej.

4.2 Informatorium – pok. 3, wysoki parter, tel. 694-10-73, fax 694-17-78,

e-mail:parlib@sejm.gov.pl

- ◆ **udziela** bezpośrednio, telefonicznie lub pisemnie:
  - **wszelkich informacji związanych z działalnością Biblioteki** (zasoby, zakres, formy i dostępność usług),
  - **informacji bibliograficznych** (o piśmiennictwie) i **faktograficznych** (daty, nazwiska, terminy, dane statystyczne itp.) w zakresie odpowiadającym specjalizacji Biblioteki, na podstawie:
    - katalogów i zbiorów Biblioteki,
    - baz danych Biblioteki i Kancelarii Sejmu,
    - polskich i zagranicznych baz danych rozpowszechnianych na płytach CD itp. nośnikach oraz dostępnych w sieciach komputerowych;
- ◆ **wyszukuje** i udostępnia użytkownikom w postaci odbitek kserograficznych lub wydruków komputerowych poszukiwane **dokumenty**, zwłaszcza teksty aktów prawnych;
- ◆ **opracowuje** na zamówienie **spisy literatury** na określone tematy, związane z przygotowaniem indywidualnych wystąpień poselskich oraz z pracą w komisjach sejmowych;
- ◆ **wskazuje** właściwe **źródła informacji**, instytucje i osoby w przypadku potrzeb informacyjnych użytkowników, które wykraczają poza specjalizację Biblioteki.

4.3 Mediateka – pok. 2, wysoki parter, tel. 694-14-18

- ◆ **udostępnia na miejscu** wykonane wyłącznie przez Mediatekę **nagrania wideo**:
  - **posiedzeń Sejmu** aktualnej kadencji,
  - **wywiadów z posłami** nadawanych w trakcie transmisji telewizyjnych z obrad Sejmu,

- wybranych **programów telewizyjnych** o tematyce politycznej, społecznej i ekonomicznej z ostatnich trzech miesięcy;
- ◆ realizuje zamówienia na **jednorazowe lub okresowe przegrywanie wybranych nagrań** Mediateki na kasety użytkowników;
- ◆ udziela **informacji o zawartości** sporządzonych **nagrań** (zob. też bazy POS i ATV).